

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXV. Bonon. fideicommissi de Pastarinis. De eadem materia exclusionis Religiosorum; Et in specie, An isti ex gravato superstites deficere faciant conditionem si sine filiis, etiamsi ipsi sint ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

habito, seu substantia voluntatis; Et quamvis secunda decisio ponderaret quoddam Indultum ab Urbano VIII. concessum huic Religioso retinendi ac administrandi bona sibi ex majorum successione vel obventura, atque in hoc scribentes in contrarium magnum constituerent fundamentum; Atamen istud videbatur clarum æquivocum, quoniam dictum Indultum continebat solum habilitationem retinendi & administrandi id quod aliàs directè spectaret ad Monasterium, non autem mutationem voluntatis testatoris, vel habilitationem succedendi in eo ad quod vocatus non erat, tollendo jus tertii.

BONONIEN.
FIDEICOMMISSI
DE PASTARINIS

PRO

ANGELO BETTO de FIORENTOLIS.

Responsum pro veritate.

De eadem materia exclusionis Religiosorum, & in specie, An isti ex gravato superstitēs deficere faciant conditionem, si sine filiis, etiam si ipsi sint insuccessibiles, Et an exclusio religiosorum intelligenda veniat in concursu secularium, non autem ut religiosus magis proximus excludatur per alterum religiosum remotiorem.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 De theoria generali in materia exclusionis religiosi, vel monasterii remissive.
- 3 De distinctione Bartoli, quando filii insuccessibiles faciunt nec ne deficere conditionem si sine filiis.
- 4 De stylo Curie inherendi strictè, ac præcisè super casu individuo.
- 5 De quo casu proprie loquatur Bartolus, quando agit de exclusione proveniente à testatore.
- 6 Quod idem sit esse mortuum, & non extare, vel esse exclusum à testatore.
- 7 De ratione, cui utroq; casu innititur distinctio Bartoli, de qua n. 2.
- 8 Existentiæ personarum de genere posita in conditione sufficit ad impediendam substitutionem, licet sint exclusæ, & non succedant.
- 9 Ubi exclusio est per verba ampla cessat dicta conclusio.
- 10 Filii religiosi faciunt deficere conditionem, si substituti sunt etiam religiosi.

DISC. LXV.

Ioannes Baptista Pastarinus, instituit hæredibus Marco Antonio fratre, & Antonio Francisco ex Clemente fratre prædefuncto nepote, hæredes particulares in quibusdam bonis instituit quatuor ejus

filias cum reciproca inter ipsas, vel prædefuncti filios in portione morientis ab ipse filias, cum conditione expressa Religiosorum, quos nihil ex parte patris & hæreditate assequi posse voluit, nisi mensura scuta 12. Cumque post testamentum una ex filiabus unius dictarum filiarum Monasterium ingressa esset, testator in codicillis dictæ nepoti monasterioquit menstrua scuta quatuor, sub ea conditione, nihil aliud quovis modo in ejus hæreditate prætereundere posset; Defuncta verò dicta testatoris filia, quæ præfatam filiam unicam Monasterii habebat, scripto hærede Angelo ejus secundo vultu testatoris filia ac morientis respectivè forentem pariter Moniales erant, prætensionem ex parte super purificatione dictæ reciproce substitutionis ad earum favorem, unde desuper pro veritate parte dicti Angeli consultus fui, an hæc præsentis substitueret.

Præmissa igitur eadem hujus materie generalis de qua supra in altera Bonon. decis. & distinctione casuum ibidem deducta, quam præsentis responso quoque deducebam; Cum dictas restringeret ad casum, seu punctum, scilicet filia Monialis insuccessibilis utpote per testamentum nominatim & expressè exclusæ, faceret necessarium conditionem si sine filiis, ad effectum in præfata celebrem decisionem Oldrad. cons. 21. contra substitutionem bona remaneret libera dispositionis, non reflectendo ad circumstantiam, quod iam substituta essent Moniales, & successibiles infra, sed supponendo substitutum incapax, & insuccessibilem.

Dicebam decisionem pendere à substitutionis distinctione tradita per Bart. in l. filius famulus quis num. 2. & 3. ff. de leg. 1. inter incapacitatem tantam à lege, qualem exemplificat in religiosis in incapax etiam in communi, ut est in notis juxta primævum institutum in quo hodierna divisione erat temporibus Bartoli, etiam resultantem à voluntate testatoris, vel parentis filii in conditione positi, ut primo casu existentia naturalis, & de facto non sufficit, sed filius insuccessibilis habet naturaliter mortuus, ac si in rerum natura non existeret, secus autem in secundo, ut sola existentia facto sufficit, licet non succedat.

Istam Bart. distinctionem sequuntur Soverini cum avus n. 95. & seq. ff. de condit. & dem. apud Mantuam de conjectur. lib. 11 tit. 8. nam 27. & Crass. S. fideicom. q. 32. n. 3. latè Rusticus in d. l. cum lib. 3. cap. 2. n. 21. & seq. Surd. cons. 557. n. 9. & seq. de substit. q. 428. n. 1. cum seq. Hæc autem locutionis distinctio est minus contradiçta, ut patet in ff. lico, ubi supra n. 24. & seq. Mantica eod. lib. tit. 14. & 15. & Enst. q. 422. Prima verò pars est contradiçta, dum contrarium tenet Ancharani 396. cujus opinionem veriore dicunt et præfata Decian cons. 31. n. 16. & 21. lib. 5. & magis ex præfata Giovagnon cons. 89. lib. 1. quociens potissimum in conditione positi non censentur vocati, atque substitutioni Ancharani licet obiter adherere videtur in decis. 151. n. 2. par. 3. rec.

Negligendo autem (ut in hæreticis in Curie stylo fugiendi superflua ac strictè inherendi casui præciso quæstionis) formalem substitutionem seu examen, An potius tenenda esset opinio Bartoli vel Ancharani, seu quomodo magis que intelligenda; vel concilianda veniant, quod adhuc occasio non præbuit discutere.

quam versabatur in secunda parte exclusionis ex voluntate testatoris, non autem ex dispositione legis, stante hujus Monasterii capacitate; Hinc promde concludendum videbatur contra substitutum, atque pro defectu conditionis, ut in specie filiorum Religiosorum in Religione capaci ceteris relatis *Surd.* 4. *conf.* 517. num. 9. cum sequen. & alii de quibus supra, atque in hoc firmabant pedes aliqui desuper etiam consulti, pro dicto herede tute respondentes.

Verum posita substitutorum capacitate, Ego dubitabam contra heredem, cum dicta theoricæ seu distinctio non decidat casum præcium controversiæ; *Bartolus* enim verè ac propriè non loquitur de primotestatore, qui substitutionem fecit, ac posuit in conditione filios, quorum aliquos ob aliquam inhabilitatem inhabilitaverit, sed loquitur de ipso hærede gravato testante, qui proprios filios exheredaverit seu alias inhabilitaverit, dum omnes exemplificant in filiis exheredatis, Atque dum hæc scriberem, adhibitis illis diligentis, quæ in magna temporis angustia conceduntur hujus Curie Advocatis aliquam occupationem habentibus qui coguntur semper properando scribere, non licuit invenire descendentes ad hanc distinctionem seu terminos præcisos

Quare procedendo, vel cum doctrinis generalibus, vel cum ratiociniis, ut faciendum est, quando non habentur doctrinæ speciales: bene tamen fundata eorum qui merentur dici DD. non autem illa *Collectorum* articulum non examinatum) Observabam tam auctoritates quàm rationes ob stare, Siquidem *Rotæ decif.* 135. num. 18. par. 7. rec. firmare videtur propositionem super æquiparatione naturaliter mortui, ac Religiosi quem testator inhabilitavit ad succedendum; Et fortius in *Medio lanen.* honorum 31. *Maii* 1649. coram *Corrado decif.* 313. par. 10. num. 15. & 17. explicite firmatur, idem esse, filios esse naturaliter mortuos, vel esse religiosos de Religione incapaci, sive quamvis de Religione capaci inhabilitatos ex iudicio fideicommissæ, Et quamvis in utraque decisione id potius incidenter dicatur, cum alia sint earum fundamenta, neque id formiter examinatum fuerit ad effectum de quo agitur, Attamen stante currenti usu deferendi cum cæca fide auctoritatibus specialibus, inspiciendo solum an dicant, vel non dicant, non autem attendendo hujusmodi observationes, quæ Advocatorum subtilitates dici solent, advertebam eas posse satis ob stare.

Magis verò me stringebat ratio, cui innixa est dicta *Bartoli* distinctio, Ideo enim, ejus opinione retenta in primo casu, talium filiorum existentia non habetur in consideratione, ut habetur in altero, quia in primo exclusio seu inhabilitas est certa & præexistens de tempore mortis, quando jus substituti aperitur, Secus autem in secundo, cum possit exheredatus esse hæres, eo quia hæres scriptus hereditatem non adeat, seu alter dari possit casus ejus successione, unde est inhabilitas incerta & eventualis, Ac etiam quia ipse gravatus qui exheredavit seu alias inhabilitavit, poterat volens non exheredare vel non inhabilitare, ut bene explicat *Mantica d. tit. 6. num. 15.* Ubi autem inhabilitatio provenit à gravante, illa est certa & invariabilis magis quàm sit exemplificata per *Bart.* de Religiosis ordinis S. Francisci, cum in istis dari valeat casus capacitatis ex assumptione ad Episcopatum vel transitum ad Religionem capacem, seu ex Apostolica dispensatione, unde incapacitas sapit aliquid de eventualitate, ideoque non adeo certa, *Cardin. de Luca de Fideicommiss.*

ut est illa, quæ provenit ex iudicio primi testatoris jam defuncti, & consequenter iste casus magis cadere videtur sub prima parte distinctionis *Bartoli*.

E conversò autem ad favorem hæredis contra substitutos multum stringere videbatur conclusio firmata d. *decif.* 151. p. 3. rec. & magis ex professo in celebri *Romana fideicommissi de Soricis coram Carillo* inter suas *decif.* 266. repetita etiam apud *Mantzum consulti.* 80. sæpius canonizata & recepta, ut scilicet quoties exclusio ob certam qualitatem à parte dispositiva non est adeò effrenata quod importet formalem annihilationem, tunc existentia hujusmodi personarum de facto sufficit ad faciendum deficere conditionem, ac impediendam purificationem substitutionis, ut habetur sæpius in præcedentibus; Atque in d. *Romana fideic. de Soricis coram Carillo*, agitur in individuo de exclusione Religiosorum, quorum tamen existentia reputatur sufficiens ad impediendam purificationem substitutionis conceptæ post defectos omnes descendentes, seu post defectum genus in conditione positum.

Adhuc tamen advertebam prætendi posse in hac facti specie, quod versaremur potius in casu limitationis dictæ conclusionis, stante expressâ & speciali exclusione istius Monialis in codicillis cum illa ampla dictione. In modo *alcuno*, quæ omnimodam exclusionem habentem vim mortis operari videtur etiam in parte conditionali, & ne veniat sub genere juxta firmata in *Imolen. successione* 28. *Martii* 1661. coram *Bevilacqua*, & advertitur etiam supra *disc.* 40. & 49. unde remansi subdubius, atque heredem petentem consilium monui, ut honestæ concordiæ occasione non effugeret.

Alia verò occasione, revidendo hoc responsum atque maturius desuper reflectendo, credebam hujusmodi difficultates cessare utpotè militantes, præsupposita capacitate substitutorum, cum tunc non reflecterem, quod in substitutis etiam concurreret eadem incapacitas, dum in testamento generaliter testator religiosos ac monasteria excluserat, Unde sive ex capite non existentie substitutorum capacium, ita ut existentes ratione dictæ qualitatis habendi essent pro non exstantibus, Sive ex eo quod dicta filia monialis sufficeret ad faciendam deficere conditionem, idem resultabat effectus educationis substitutionis ac libertatis bonorum; Ideoque dicebam intrare dilemma inevitabile, quod aut hæc mors civilis habet vim naturalis, & non existentie, aut non, & quomodocunque dicatur, tam uni quàm alteri eandem qualitatem habenti pariformiter ob stare debet, Et quidem satis improbabile videtur, quod soror monialis defuncti excludere vellet ejus filiam, ex eo quod esset monialis, unde propterea rectè intrare videtur ponderatio *Peregr. cons.* 23. *lib. 3. num. 14.* ut in mentem sensati hominis cadere non valeat voluisse testatorem excludere personam prædilectam ac proximiorum, ob aliquam qualitatem, & quod ob eandem excludere noluerit remotiorum minus dilectum, ut advertitur in *Romana fideicommissi de Cuppis disc.* præcedenti; Potissimè verò quia longè facilius est casus partis conditionalis quàm dispositivæ; Atque in idem conferunt, quæ habentur supra in altera *Bonon. donationis, disc.* 38. de exclusionem femina postmodum natæ non venientis sub generali vocabulo filiorum, quamvis alias apta esset venire, ob conceptionem feminini sub masculino stante quod quod testator feminam jam natam & cognitam neglexerat, nullam habentem personalem demerentiam; Ita à pari specialis exclusio hujus monialis referenda est ad spem, quam testator verisimiliter habuit, alias

LUCA
ve
mentis
cat.
VI
9

alias filias esse in saeculo nupturas, filiosque procreaturas dum etiam istos, matribus praedefunctis substituitur signum clarum, quod eos speravit, Ideoque ex hoc fundamento tutius videbatur reluctantare bonum jus haereditatis per gravatum institutum tanquam ex defecta conditione, seu verius ex caducata substitutione per praedecessum substitutorum.

VITER BIEN. SUCCESSIONIS

P R O

MONASTERIO S. CATHARINAE

C V M

IOANNE ALAMANDINO.

Casus disputatus coram A. C. & concordatus.

De eadem materia Religiosorum, & an & quando Monasterium succedat necne loco filii. Et quatenus succedat, An id procedat ad favorem alterius quam ipsius Monasterii, puta ejus cui Religiosus ante professionem fecit cessionem.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** Acti series
- 2 **F** Quod non competat tertio opponere de fideicommissio ordinato ad favorem alterius & de ratione.
- 3 Donatio vel renunciatio generalis non comprehendit bona differentia ad extraneos non transmissibilia.
- 4 De Regula quod Monasterium succedat loco filii.
- 5 De ejusdem regula ampliatione qua reprobatur.
- 6 An Statutum Urbis per quod filii in conditione positi censentur vocati, conveniat Monasterio succedenti loco filii.
- 7 Statutum loci, in quo testator condidit testamentum capit etiam bona extra territorium, & de ratione.
- 8 Referuntur diversae rationes quibus innixa sit conclusio, de qua nu. 4.
- 9 Quomodo dictae rationes attendi debeant.
- 10 Quando intret dicta conclusio de Monasterio succedente loco filii, ut scilicet, quando id operatur effectum ad favorem ipsius Monasterii non autem Tertii.
- 11 Dicta conclusio de Monasterio succedente loco filii, cessat ubi ponuntur in conditione filii legitimi & naturales.
- 12 Cessat etiam ubi substituti sunt verisimiliter magis dilecti.

Bartholomaeus Piccalugus in ejus testamento condito in Urbe instituta Isabella tunc illi absque filiis legitimis decedenti substituta dam conjunctos quorum unus erat Joannes Alaminus, cui dicta Isabella ingrediens Monasterium excepta dote, donavit omnia ejus jura. Unde postquam fu ejus mortis in statu Monialis professae, & quastio inter Monasterium, & dictum Joannem duplicem representantem personam, unam tunc coram A. C. post plures disputationes me habuit pro Monasterio habitas, ob difficultatem agentibus pro Monasterio infirmatas, & a iudice excitatas contra Joannem, prodiit concordia, qua controversiae finem dedit.

In his autem disputationibus duas contulimus inspectiones, unam considerando dictum Joannem tanquam Monialis donatarium universale, & qualitate substituti, & alteram tanquam filium. In inspecta prima persona dicebam nullum esse donatarium competere in bonis sub dicta conditione cadentibus, dum per mortem dictae Isabella sine filiis purificata erat dicta substitutio quam resoluta ejus jure cum vita, non per donatarium pretendere hujusmodi bonorum prehensione sub donatione.

Et quamvis haec videretur exceptio de jure in hac potissimum materia non admittenda, possit substitutus non agnoscere fideicommissum sine qua agnitione plenum d. minium non perseverat in haerede gravato, ejusque iure continuationis, donec resolvatur per ejus nem, sine qua receptum habemus creditum substituti nullum jus acquiri, quamvis filium nullum delatum esset; Dupliciter tamen in facti specie hanc substitutionem deducimus. Primò scilicet non comprehensionis hujusmodi bonorum differentium, ac de sui natura non transmissibilem sub dicta donatione facta de bonis pro ex verisimiliter cessante ipsius donatoris vel juxta theoreticam Bartoli in l. qui Roma & d. numer. 24. ff. de verb. oblig. quam DD. non niter sequuntur, ut habetur per Rotam d. par. 3. rec. & pluries sub tit. de renunciatis in Romana seu Urbevetana successione, & in Romana fideicommissi de Streccatis, ac etiam sub tit. de emphyteusi, & pluries incidenter in titulo.

Et secundò fortius, quia regulariter, & in multis conjecturis diversae voluntatis testatoris Monasterium succedit loco filii ideoque defertur conditionem, sine filiis, ad reatum in hoc presenti auth. de Sanctissimis Episcopis cap. de probacionibus, & firmant communiter sequentes doctrinam Bart. in auth. ingrediens Sacros. Eccles. ex deductis per Tirapell. in quam verbo susceperit liberos à num. 41. Mantica de conjectur. lib. II. tit. 7. Accus. presumpt. 83. Fusar. quast. 429. num. 8. Franch. decis. 29. Sperell. decis. 153. num. 1. sequen. Rota decis. 358. par. 3. rec. & in aliis adeo tenaciter aliqui procedere voluerunt, ut verint in testatore potestatem, ita ut ejus voluntas pressa vel conjecturata voluntas non obderet. Quis per Gemen. in practicabil. Eccl. 1247. n. 1. Marta cons. 141. Fusar. dicta quast. 429. n. 19. & 10.